

РЕЦЕНЗІЇ. ХРОНІКА. ІНФОРМАЦІЯ.

35 років журналу «Съпоставително езикознание»

Влітку 1974 року викладачі факультету слов'янських філологій та факультету класичних і нових (західних) філологій Софійського університету, які усвідомлювали нагальну потребу об'єднати зусилля для поглиблення теоретичного і практичного вивчення болгарської мови у зіставленні з іншими мовами, створили Групу порівняльного дослідження болгарської мови з іншими мовами. У 1976 році з ініціативи членів Групи та за сприяння керівництва Софійського університету почав виходити відомчий бюлетень для службового користування «Бюлетин за съпоставително изследване на българския език с други езици» (1976 – 1977 рр.). До редколегії видання увійшли відомі болгарські вчені Светомир Іванчев (головний редактор), Божил Ніколов, Мирослав Янакієв, Жана Молхова, Румяна Павлова та Янко Бачваров (секретар). У вступній статті до першого випуску професор С.Іванчев підкреслював: «У минулому наші спеціалісти, фахівці з іноземних мов, часто потерпали від того, що недостатньо добре знали свою рідну мову і це часто негативно відбивалося на їхній роботі з чужою мовою. Те саме можна сказати і про наших болгаристів. Вони іноді недостатньо враховували риси, які еднають болгарську мову з іншими мовами або виразно відрізняють від них. Зіставлення з іншою мовою завжди дає змогу розкрити цікаві і навіть несподівані риси своєї мови» [5, 4 – 5].

1977 року, коли у Болгарії розгорнулася масштабна підготовка до святкування у 1981 році 1300-ліття утворення Болгарської держави, для інтенсифікації розвитку болгаристики рішенням Політбюро ЦК БКП поряд з іншими заходами було засновано періодичне видання «Съпоставително езикознание», яке мало виходити 6 разів на рік тиражем 1500 примірників. Обов'язковою вимогою редакційної ради було те, щоб однією із зіставляваних мов була болгарська. Видання поширювалося серед зарубіжних болгаристів та славистів. Уже на перші випуски журналу схвально відгукнулися фахівці в усьому світі – інформація про новий журнал з'явилася у спеціальних виданнях в Амстердамі, Вашингтоні, Києві, Москві, Лейпцигу, Празі, Парижі та ін.

У перші роки виходу журналу в ньому публікувалися матеріали двосторонніх конференцій (болгарсько-польських – 1976, № 2, 3; 1979, №

3, 1980 № 5; болгарсько-білоруських – 1976, № 5, 1979, № 2, 1980, № 5; болгарсько-румунської – 1979 № 6; болгарсько-французької – 1982, № 1-2). У цей же час було підготовлено і кілька моно тематичних номерів, присвячених проблемам зіставної фонетики (1978, № 2), глотометрії (1978, № 3). Спеціальні випуски присвячувалися важливим міжнародним форумам – з'їздам славістів, (восьмому Загребському 1978, № 5; дев'ятому у Києві – 1983, № 5; десятому у Софії, 1988, № 4-5). У випуску, присвяченому 1300-річчю Болгарської держави, який об'єднав три номери (1981, № 3 - 5), у статтях відомих вчених розглядалися питання специфіки болгарської мови, її типологічних характеристик, місце, яке вона посідає, серед індоєвропейських, слов'янських і балканських мов, її зв'язки з романськими, германськими і тюркськими мовами.

За роки існування «Съпоставително езикознание» суттєво розширило свою тематику, відповідно змінювалися і рубрики журналу: скромні початкові три рубрики («Статті», «Рецензії й огляди», «Хроніка») з ініціативи головного редактора зросли до 15 (серед них з'явилися «Теоретичні питання мовознавства», «Мовні контакти», «Теорія і практика перекладу», «З історії болгарського мовознавства», «Болгарська мова за кордоном» та ін.).

Вражаючим є те, що за роки існування журналу було опубліковано близько 1400 статей, 1600 рецензій, 400 хронік, 300 ювілейних статей, 100 некрологів і приблизно 200 бібліографічних оглядів. На сторінках журналу з'явилося чимало статей, які узагальнювали та визначали перспективи подальшого розвитку мовознавства. Серед авторів журналу – вчені зі світовим ім'ям – Р.Якобсон, В.Топоров, В.Звегінцев, видатні болгарські дослідники – Св.Іванчев, І.Леков, І.Добрев, Ж.Молхова, К.Нічева, П.Асенова, В.Радева, Т.Шамрай та багато інших. Саме вони визначали високий науковий рівень видання.

У світовий контекст журнал вписувався і завдяки ґрунтовним оглядовим статтям, які представляли найважливіші напрями сучасної лінгвістики («Розробка проблем прикладної лінгвістики в Академії наук Радянського Союзу» - 1980, № 3; «Сучасна американська соціолінгвістика» - 1983, № 1, «Ностратична гіпотеза – сучасний стан та перспективи» - 1984, № 3; «Когнітивна наука і зіставні лінгвістичні дослідження» - 1997, № 2 тощо).

Не можна не згадати і ще одну ініціативу редакції, яка започаткувала низку публікацій, присвячених історії мовознавчої науки. На сторінках журналу з серією статей про основоположників та класиків болгарського мовознавства виступив професор П.Дінеков, про академічний дух та викладання у Софійському університеті (до сторіччя його заснування)

згадували його провідні професори, про внесок болгарських і зарубіжних вчених-філологів йшлося у статтях до ювілеїв, які друкувалися у рубриці «Річниця». Спеціальні випуски були присвячені засновникам журналу – Б.Ніколову (1989, № 5, № 6, Св.Іванчеву (1990, № 4-5), Ж.Молховій (1992, № 3), М.Янакієву (1993, 3-4) – до їхніх ювілеїв. У такий спосіб було відзначено заслуги цих видатних і шанованих вчених.

«Съпоставително езикознание» упродовж усіх років відгукувалося на нові публікації (монографії, збірники, словники, підручники, довідники та ін.). Загалом було опубліковано понад 1600 рецензій.

Велике значення для інформування наукової громадськості мали різноманітні бібліографії, що друкувалися у журналі – персональні у ювілейних статтях, тематичні, дисертацій з мовознавства, які захищалися у Болгарії.

Суспільно-політичні зміни кінця 80-х – поч. 90-х рр., завдяки яким було відновлено університетську автономію, дозволили у 1990 р. сформувати міжнародну редакційну раду, до якої увійшли авторитетні зарубіжні вчені (О.Бондарко, Х.Вальтер, В.Гак, М.Івич, Е.Косеріу, Л.Угліржова, К.Чвані та ін.).

Нові можливості з'явилися у журналу з появою новітніх інформаційних технологій – з 2006 р. інформація про зміст нових номерів, повні тексти деяких статей публікуються в Інтернеті на сайті <http://www.slav.uni-sofia.bg/Pages/contrastive.html>, що суттєво полегшило доступ до видання і розширило читачську аудиторію.

У 2008 р. редакція прийняла рішення підготувати повну анотовану бібліографію журналу за весь час його існування. Попри складність завдання у 2009 р. така бібліографія була опублікована [1].

Від часу заснування незмінним членом редколегії лишається відомий і шанований у слов'янському світі болгарський лінгвіст проф. Я.Бачваров, який упродовж десятиліть самовіддано працює у журналі.

До свого 35-річчя, віку зрілості, авторитетний болгарський лінгвістичний журнал «Съпоставително езикознание» прийшов з безперечними досягненням, сповнений планів на майбутнє.

Щиро вітаючи редакційну колегію, авторів і читачів журналу «Съпоставително езикознание» зичимо нових успіхів на ниві лінгвістичної науки.

З роси і води Вам, дорогі колеги!

ЛІТЕРАТУРА:

1. Библиография 2009: Съпоставително езикознание. Анотирана библиография 1976-2009 (ред. П.Асенова). – София: Аля, 2009;
2. Бъчваров Я. Десет години списание "Съпоставително езикознание" // Аудиториум максимум. – 1986 (УІ). – № 3. – С. 18 – 19;
3. Бъчваров Я. Списание "Съпоставително езикознание" на път към

зрелостта (ретроспективен прогляд, еволюція, постиження і перспективи) // Съпоставително езикознание. – 2011. – Кн. 2. – С. 5 – 19; 4. *Железарова Р.* Съдържание на годишнини XXI – XXX (1996 – 2005) на списание "Съпоставително езикознание" // Съпоставително езикознание. – 2006 (XXXI). – № 2. – С. 120 – 160; 5. *Иванчев С.* [Уводна статия] // Бюлетин за съпоставително изследване на българския език с други езици. – 1976. – № 1. – С. 3 – 6.

Проф. Паламарчук О.Л., доц. Чмир О.Р.

**Рецензія на монографію Ілони Гwoждж-Шевченко
«Футуризм у чеському літературному пейзажі»
(Iłona Gwoźdź-Szewczenko. Futuryzm w czeskim pejzażu literackim. –
Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2009)**

Сутнісний смисл авангардизму – новаторський, бунтарський дух стосовно стереотипів творчості, епатаж публіки новими, нетрадиційними формами в ім'я руйнування старих, догматизованих цінностей. Чеський літературний авангард 20-30-х рр. XX ст. характеризувався зусиллями, спрямованими на подолання кордонів мистецтва, на мовне й формальне експериментування та представив широкату палітру напрямків, течій і мистецьких угруповань. Однак, у чеському літературознавстві загальноприйнятою є думка, що футуризм відсутній у чеському історико-літературному дискурсі.

У цьому сенсі дуже цікавим і новаторським є монографічне дослідження польської славістки Ілони Гwoждж-Шевченко «Футуризм у чеському літературному пейзажі», яке вийшло друком у видавництві Вроцлавського університету в 2009-му році. У книжці запропоновано новий ракурс погляду на авангардистські інтенції в Чехії початку XX ст. та зроблено спробу довести присутність футуризму в чеській літературі. Перший розділ присвячено осягненню основних соціокультурних і художньо-творчих проблем авангарду та картині культурного життя країни періоду Першої республіки. Наголос робиться на проблематиці специфічного сприйняття футуризму тогочасною чеською літературно-критичною думкою. У другому розділі окреслено способи презентації футуризму в чеській періодиці. Крізь призму праць публіцистичного та літературно-критичного профілю досліджено не лише адаптацію футуризму на чеському ґрунті, але і специфіку перцепції цього напрямку в чеському літературно-мистецькому середовищі. На означення особливої чеської інтерпретації футуризму авторка вживає визначення «парафутуризм».